

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2021

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2021

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL
privind implementarea proiectului din cadrul Programului de Stat (2020-2023)

Alfabetizarea terminologică a elevilor de gimnaziu

Cifrul 20.80009.1606.07

Prioritatea Strategică

Provocări societale

Conducătorul proiectului

Cosovan Olga _____

Rector interimar, UPS „Ion Creangă din Chișinău

Barbăneagră Alexandra _____

Secretar al Senatului

Dubineanschi Tatiana _____

L.Ș.

Chișinău 2021

1. Scopul etapei anuale conform proiectului depus la concurs

Conceptualizarea strategiei și a modelelor de abordare a terminologiei științifice la etapa gimnazială.

2. Obiectivele etapei anuale

1. Cercetarea diverselor strategii de predare-învățare-evaluare a lexicului terminologic din perspectivă didactică în diferite sisteme de învățământ.
2. Conceptualizarea modelului de lucru cu terminologia științifică la etapa gimnazială.
3. Aplicarea modelului de lucru cu terminologia științifică la etapa gimnazială în instituții-pilot.
4. Analiza manualelor în uz din perspectiva alfabetizării terminologice.
5. Evaluarea programelor de examen și a probelor de certificare în raport cu problema alfabetizării terminologice.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei anuale

1. Acumularea informației utile despre strategiile de predare-învățare-evaluare a lexicului terminologic din perspectivă didactică în diferite sisteme de învățământ.
2. Sistematizarea sarcinilor de lucru cu terminologia domeniului din manualele în uz.
3. Cercetarea programelor de examen și a probelor de certificare în raport cu problema alfabetizării terminologice.
4. Elaborarea modelelor de lucru cu terminologia științifică la etapa gimnazială pentru cele 5 arii curriculare.
5. Testarea modelelor elaborate în instituții-pilot.

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei anuale

1. A fost acumulată informația utilă despre strategiile de predare-învățare-evaluare a lexicului terminologic din perspectivă didactică în diferite sisteme de învățământ.
2. Au fost sistematizate sarcinile de lucru cu terminologia domeniului din manualele în uz.
3. Au fost cercetate programele de examen și probele de certificare în raport cu problema alfabetizării terminologice.
4. Au fost elaborate modelele de lucru cu terminologia științifică la etapa gimnazială pentru ariile curriculare.
5. Au fost elaborate 4 articole științifice la tema proiectului.
6. Au fost analizate și testate modele de lucru cu terminologia științifică la etapa gimnazială pe ariile curriculare (4).
7. S-a realizat sinteza testării modelelor.
8. Au fost elaborate 12 articole științifice la tema proiectului.
9. A fost scrisă lucrarea ***Modele de lucru cu terminologia științifică la etapa gimnazială pe ariile curriculare.***
10. Lucrarea a fost discutată și aprobată, a fost depusă la Repozitoriul bibliotecii UPSC.

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini)

A doua etapă de cercetare a fost axată pe analiza experiențelor de abordare didactică a terminologiei în diferite sisteme educaționale. Spre regret, constatăm că studiile teoretice existente se orientează fie spre sistemul de termeni ca atare, cercetările fiind de natură lingvistică și nu

didactică, iar alte cercetări au în vizor termenii domeniilor profesionale, dar nu se referă la modul de predare-învățare-evaluare a lor. În plus, sunt preferați termenii care sunt parte din formările universitare profesionale (juridică, economie, lingvistică etc.), dar nu termenii care intră în vocabularul elevului în perioada studiilor gimnaziale, deși aceștia, de fapt, constituie suportul pentru asimilarea oricărei terminologii. Analiza unor manuale școlare editate în diferite țări demonstrează că nu este o concepție elaborată de prezentare a termenilor sau de structurare a sarcinilor didactice care ar eficientiza înțelegerea și memorarea termenilor.

Partea cea mai semnificativă a cercetării s-a realizat prin analiza pagină cu pagină a manualelor existente azi în Republica Moldova, în uz, aprobate și recomandate de MECC. Problema care apare aici e că implementarea Curriculumului 2019 nu a fost urmată coerent de elaborarea unor manuale noi. Curricula la multe dintre discipline stipulează, la fiecare unitate de conținut, ce termeni noi trebuie să asimileze elevul, dar foarte puține dintre manualele care ajung pe banca elevului se conformează acestor prevederi. Strategia de prezentare a termenilor științifici în manuale este totalmente la discreția autorilor și, dacă de la o clasă la alta se schimbă colectivele de autori și /sau editura, nu există o consecvență în tratarea terminologiei.

Constatările care au fost făcute:

- Practica predării diferitelor discipline școlare, la etapa gimnazială, a conturat modele și strategii de lucru dependente de specificul ariei curriculare, de tradiția predării disciplinei, dar mai ales de concepția autorilor manualelor respective.
- Asimilarea terminologiei științifice în anii de studii gimnaziale este orientată concomitent spre 3 obiective:
 - încadrarea termenilor noi într-un sistem complex, care permite și asigură condițiile necesare pentru progresul școlar al elevului;
 - dezvoltarea competențelor de comunicare în limba de instruire, competențe care presupun înțelegerea la lectură și la auz a unui spectru larg de texte, inclusiv științifice și publicistice;
 - crearea unei platforme funcționale de învățare pe tot parcursul vieții, care va asigura asimilarea de către adult a termenilor din domeniul profesional și din alte domenii de interes.

Au fost cercetate programele de examen și probele de certificare în raport cu problema alfabetizării terminologice. S-a constatat că asimilarea termenilor este vitală pentru realizarea itemilor. Dacă nu sunt înțeleși termenii din formularea itemului, acesta nu este rezolvat corect, conform prevederilor baremului analitic. Cu statut de recomandare, la revizuirea programelor de examen, ar fi corect să se sintetizeze o listă de termeni care trebuie să fie operaționali la etapa de absolvire a gimnaziului.

Au fost deduse modelele de lucru cu terminologia științifică la etapa gimnazială pentru 4 din cele 5 arii curriculare. Aria curriculară *consiliere și dezvoltare personală* nici prin curriculum, nici prin alte resurse nu urmărește introducerea în uzul elevilor a unei terminologii specifice.

Se atestă următoarele modele de lucru cu termenii:

Aria curriculară limbă și comunicare

- a) *Utilizarea termenului fără definiție.* Termenul există, se utilizează foarte frecvent în formularea sarcinilor și în explicații, dar se ocolește faza definirii lui, fie din cauza vârstei elevilor, fie din cauza caracterului prea abstract al definiției. Așa în clasele gimnaziale nu sunt definite categoriile gramaticale și de teorie literară esențiale: parte de vorbire, parte de propoziție, mod,

timp, diateză, determinare, număr; gen, specie, figură de stil etc., deși sunt definite hiponimele (părțile de vorbire, figurile de stil etc.).

Concepția predării limbilor străine, a limbii române în școala rusă, a limbii ruse în școala națională exclude terminologia domeniului, de aceea manualele nu prezintă și nu definesc termenii, dar îi utilizează în formularea sarcinilor și în explicații.

b) *Definiția didactică minimă.* Definiția propusă este mai succintă decât cea din dicționarele generale ale limbii și din cele enciclopedice, fără exemple și explicații suplimentare. Asemenea definiții se limitează la primii doi pași ai modelului Frayer – raportarea la clasă, categorie, gen proxim și caracteristicile specifice. Dificultățile apar în legătură cu introducerea recentă a 2 serii de termeni: cei care se referă la *procesul comunicării* și cei care se referă la *carte ca obiect cultural*. Evident, ambele subiecte își au terminologia încetățenită și pusă la punct, dar sistemul de definiții din domeniile speciale nu a fost încă rodat pentru uzul didactic, iar ceea ce se oferă ca definiție e mai curând explicații, descrieri decât termeni științifici propriu-ziși, cu definiții exacte și alcătuite conform unor principii sigure. Deși se declară insistent că termenii trebuie să fie monosemantici, constatăm că unii dintre aceștia sunt termeni cu interpretări diferite în varii domenii, dar unii au accepții diferite chiar în aria *limbă și comunicare* și apar în conținuturile pentru aceeași clasă, de exemplu, subiect (clasa a V-a).

c) *Definiția în context.* Acolo unde se renunță la o definiție minimă, contextul de definire include: Exemplificarea definiției;

Explicațiile adiacente;

Specificarea aspectelor grafice – a modului de marcare, subliniere etc.;

Încadrarea termenului în sistem prin clasificări, tabele, scheme etc.;

Alitimizarea delimitărilor posibile.

d) *Prezentarea grafică a termenilor* diferă de la un manual la altul, dar toate lucrările supuse analizei edifică structuri coerente de definire și prezentare a termenilor, valorificând resursele stilistice ale grafiei, adecvate textului științific: utilizarea majusculilor pentru tot cuvântul, fonturi diferite, evidențieri grafice și cromatice.

e) *Termeni-operații intelectuale și produse evaluabile* constituie un aspect aparte. Deși s-ar părea că verbele utilizate pentru desemnarea operațiilor intelectuale solicitate elevului în varii sarcini de lucru și itemi de evaluare nu sunt termeni, la fel ca produsele așteptate, elevul trebuie să le asimileze și să le interpreteze adecvat, respectând un algoritm la realizarea lor. Contextele didactice fac uz de cuvinte din lexicul științific general, care capătă sens prin determinanți și raportare la un domeniu al științei, dar care nu sunt definiți la etapa gimnazială. De exemplu, lexemul *structură*, care apare în 5 clase gimnaziale numai la limba și literatura română în mai mult de 50 de îmbinări terminologice, nu este definit nici luat aparte, nici ca îmbinare.

f) *Valorificarea termenilor în sarcinile didactice și probele de evaluare* se manifestă ca una din posibilitățile: analiza termenului ca atare, încadrarea lui în sistemul terminologic respectiv, explicarea originii etc.; rodajul termenului prin realizarea sarcinilor respective. Nu este suficient să se dea o definiție și să se memoreze sau să se repete această definiție, termenul trebuie să beneficieze de multiple articulări în diferite contexte, până va deveni funcțional.

Suplimentar, pe ariile curriculare matematică și științe, educație socioumanistică, arte și sport au fost constatate următoarele:

g) *Prezentarea termenilor într-un glosar*, care este o soluție fericită pentru asimilarea lor. Modalitatea aceasta permite încadrarea imediată a termenului în sistem și memorarea / înțelegerea lui prin raportare la alți termeni.

h) *Reluarea/extinderea/aprofundarea mai multor termeni achiziționați anterior* ilustrează unul din principiile generale ale didacticii – fie al instruirii concentrice, fie al instruirii graduale – care pune în valoare și anumite competențe specifice.

i) *Definirea și explicarea termenilor prin exerciții*: numeroase exerciții și sarcini vizează definirea și explicarea termenilor, termenii sunt explicați pe măsura înțelegerii de către copiii de această vârstă.

j) *Etimologizarea termenilor și motivarea formei lor interne*: deși se atestă doar sporadic, acest model de lucru cu termenii ar facilita cunoașterea, înțelegerea și aplicarea. Prezentarea unor radiale și afixoide internaționale, explicarea semnificației lor la începutul sau la sfârșitul manualului ar concentra într-un singur loc etimologiile și ar trece în revistă termenii din curriculum.

k) *Ilustrarea termenilor prin imagini, desene, fotografii*: termenii utilizați se bucură de ilustrații bogate și variate. Imaginile sunt o resursă copios exploatată în scopul înțelegerii și aplicării termenilor.

La o revizuire a manualelor, ar fi necesară utilizarea termenilor din curriculum (de ex., *filum*). Au fost sistematizate sarcinile de lucru cu terminologia domeniului din manualele în uz. Sarcinile didactice țin de toate nivelurile taxonomice și valorifică din plin gradul de operaționalizare a termenilor.

Au fost elaborate 12 articole științifice la tema proiectului, dintre care 8 sunt publicate și 4 sunt în proces de editare. A văzut lumina tiparului o lucrare metodică (116 p.).

Membrii echipei de proiect au prezentat 4 comunicări la conferințe naționale cu participare internațională.

În scopul diseminării, membrii echipei de proiect Cartaleanu T. și Cosovan O. au moderat 2 ședințe ale Clubului de dezbateri educaționale Paideia, cu subiectele Alfabetizare funcțională (14 mai 2021) și Abordarea transdisciplinară a terminologiei (21 mai 2021). Ședințele au fost organizate on-line.

Cartaleanu T. a înregistrat un film la subiectul Abordarea transdisciplinară a lexicului terminologic, <https://www.youtube.com/watch?v=I6xIVo-iIHc>.

Cartaleanu T. a moderat 4 seminare on-line de informare a cadrelor didactice din Republică privind noua variantă a programei de examen la limba și literatura română (programă aprobată de MEC, 2021).

Membrii echipei au activat ca formatori naționali în câteva proiecte cu subiecte conexe:

Cosovan Olga: CONCEPT 4, Gândire critică pentru formarea competențelor profesionale;

DVV International, Formare de formatori pentru educația adulților (Curriculum GlobALE);

Cartaleanu Tatiana: CONCEPT 4, Proiectul și portofoliul în învățământul profesional tehnic;

Zgardan-Crudu A. Formator național la Conferința Cadrelor Didactice din Republica Moldova, desfășurată în cadrul Universității de Stat din Tiraspol, 27-28 februarie 2021. Elaborarea și realizarea Programului „Integrarea lexicului terminologic necesar studierii disciplinelor *Fizică* și *Informatică* în clasele de gimnaziu în vocabularul activ al elevilor”, în cadrul Atelierului de didactică a limbii și literaturii române. Pregătire, prezentare și realizare practică a activității: 35 de ore (certificat de participare).

A fost scrisă lucrarea **Modele de lucru cu terminologia științifică la etapa gimnazială pe ariile curriculare** (autori O. Cosovan, T. Cartaleanu, A. Crudu-Zgardan, O. Boz), 150 pagini, Chișinău, 2021. Structura lucrării:

Preliminarii

Strategii de abordare a termenilor, valorificate pe aria curriculară *limbă și comunicare*
Abordarea didactică a termenilor din aria curriculară *matematică și științe*
Prezentarea lexicului terminologic în manualele școlare pe aria curriculară *educație socioumanistică*
Valențele terminologiei științifice din aria curriculară *arte și sport*
Bibliografie.

Lucrarea este la etapa de discuție și aprobare. Urmează a fi depusă la Repozitoriul bibliotecii UPSC.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații

Lista publicațiilor din anul 2021 în care se reflectă doar rezultatele obținute în proiect, perfectată conform cerințelor față de lista publicațiilor (a se vedea anexa)

Reviste științifice Categoria B:

1. COSOVAN, Olga. Definirea cuvintelor ca parte a competenței de comunicare. În: Didactica Pro, 2021, nr. 1, pp. 16-19. ISBN 1810-6455.
2. COSOVAN, Olga. Învățarea autonomă a limbii și a limbajelor terminologice. În: Didactica Pro, 2021, nr. 3, p. 28-31. ISBN 1810-6455.
3. COSOVAN, Olga. Strategii alternative de lucru cu terminologia. În: Didactica Pro, 2021, nr. 4-5, pp. 49-53. ISBN 1810-6455.
4. CARTALEANU, Tatiana. Întrebarea ca termen curricular. In: Didactica Pro, 2021, nr. 4-5 (128-129), pp.45-49. ISSN 1810-6455.
5. CARTALEANU, Tatiana. Libertate sau (auto)control asupra învățării? In: Didactica Pro, 2021, nr. 3 (127), pp. 23-27. ISSN 1810-6455.
6. ZGARDAN-CRUDU, Aliona. Prezentarea terminologiei din domeniul fizicii în manualele școlare (clasele a VI-a – a IX-a). În: Revistă de Științe Socioumane, nr. 1 (47), 2021, pp. 5-10. ISSN 1857-0119.

Publicații în culegeri:

7. CARTALEANU, Tatiana. Activități și oportunități de învățare: o privire transdisciplinară. In: Clubul PAIDEIA altfel: provocări și soluții pentru învățarea online. V. Scurtu (coord.). Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2021, pp. 41-47. ISBN 978-9975-909-62-4. 37.091:004.9(082) C 57.
8. COSOVAN, Olga. Alfabetizarea funcțională ca finalitate a studiilor gimnaziale. În: Clubul PAIDEIA altfel: provocări și soluții pentru învățarea online. V. Scurtu (coord.). Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2021, pp. 35-40. ISBN 978-9975-909-62-4. 37.091:004.9(082) C 57.

Lucrări metodice:

9. CARTALEANU, Tatiana, COSOVAN, Olga. Proiectul și portofoliul în dezvoltarea competenței de gândire critică. Chișinău: Centrul Educațional "Pro Didactica", 2021. 116 p. ISBN 978-9975-3013-2-9.
10. GRAMA-TOMIȚĂ, Angela; CARTALEANU, Tatiana; CONDREA, Ion; GÎNGA, Tamara. Limba și literatura română. Clasa a XII-a: profil real. Teste sumative pentru bacalaureat. Chișinău: Cartier, 2021. ISBN978-9975-86-540-1. 88 p.
11. GRAMA-TOMIȚĂ, Angela; CARTALEANU, Tatiana; CONDREA, Ion; GÎNGA, Tamara. Limba și literatura română. Clasa a XII-a: profil umanist. Teste sumative pentru bacalaureat. Chișinău: Cartier, 2021. ISBN978-9975-86-541-8 112 p.

În curs de apariție:

1. COSOVAN, Olga, CARTALEANU, Tatiana, ZGARDAN-CRUDU, Aliona, BOZ, Olga. *Modele de lucru cu terminologia științifică la etapa gimnazială pe ariile curriculare*, 150 p. Chișinău, 2021.
 2. CARTALEANU, Tatiana. Asimilarea lexicului științific - o finalitate în termeni de conduită. Conferința Științifică Națională cu Participare Internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului”, 25-26 martie 2021.
 3. BOZ, Olga. Semiadverbele în limba română: relații semantice și formale. În: *Revista de științe socioumane*.
 4. BOZ, Olga. Asimilarea lexicului terminologic – premisă în dezvoltarea competenței lexicale. În: Conferința Științifică Națională cu Participare Internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului”, 25-26 martie 2021.
 5. COSOVAN, Olga. Strategii de definire a termenilor între lexicografie și didactică. În: Conferința Științifică Națională cu Participare Internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului”, 25-26 martie 2021.
7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului
- Impactul cercetării din anul 2021 se va manifesta, în cadrul sistemului educațional din Republica Moldova, prin următoarele:
- a) Sensibilizarea autorilor de politici educaționale și pe conceptorii de curriculum, precum și a autorilor de manuale și a editurilor asupra necesității de a acorda o atenție constantă termenilor, promovând o viziune coerentă de la o clasă la alta. La elaborarea programelor de examen pentru gimnaziu (proces care tocmai a început, urmând ca programele să fie puse în aplicare în anul de studii 2023-24), este recomandat să se alcătuiască lista de termeni pe care trebuie să-i cunoască și să-i utilizeze coerent elevii care susțin examenul de certificare a studiilor gimnaziale.
 - b) Prin publicarea materialelor rezultate din cercetare, sunt accentuate momentele dificile sau incoerente ale procesului de alfabetizare terminologică, urmând ca acestea să fie eradicate prin noile apariții editoriale didactice, demersul didactic la clasă. Profesorilor le sunt propuse strategiile de lucru cu termenii, iar modelele identificate pe o arie curriculară pot fi valorificate și pe alte arii curriculare.
8. Infrastructura de cercetare utilizată în cadrul proiectului
- În cadrul proiectului au fost utilizate resursele tehnice (calculatoare conectate la Internet), spațiul Catedrei de limbă și literatură română, resursele Bibliotecii.
9. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului
- Pe parcursul anului 2021, echipa de proiect a colaborat constant cu Centrul Educațional Pro Didactica, prin intermediul căreia au fost realizate acțiuni de diseminare a rezultatelor, atât prin ședințele Clubului de dezbateri educaționale Paideia, cât și prin revista *Didactica Pro*; cu MEC, anume în procesul de evaluare și elaborare a programelor de examene. Prin intermediul activităților organizate de MEC, s-au desfășurat activități on-line de informare a cadrelor didactice în legătură cu evaluarea elevilor la examenul din clasa a IX-a (limba și literatura română, școala națională).

10. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului

Nu am avut colaborări internaționale.

11. Dificultățile în realizarea proiectului

Dificultățile sunt legate de imposibilitatea accesului în instituțiile de învățământ din cauza pandemiei. Din această cauză, nu am reușit să realizăm testarea modelelor propuse în instituțiile-pilot.

12. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor, reflectate în p. 6)

Lista forurilor la care au fost prezentate rezultatele obținute în cadrul proiectului de stat (Opțional) se va prezenta separat (conform modelului) pentru:

- Manifestări științifice cu participare internațională:
- CARTALEANU, Tatiana, doctor în filologie, Conferința Științifică Națională cu Participare Internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului”, Republica Moldova, Chișinău, 25-26 martie 2021. Comunicare *Asimilarea lexicului științific - o finalitate în termeni de conduită*.
- BOZ, Olga, doctor în filologie, Conferința Științifică Națională cu Participare Internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului”, Republica Moldova, Chișinău, 25-26 martie 2021. Comunicare *Asimilarea lexicului terminologic – premisă în dezvoltarea competenței lexicale*.
- COSOVAN, Olga, doctor în filologie, Conferința Științifică Națională cu Participare Internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului”, Republica Moldova, Chișinău, 25-26 martie 2021. Comunicare *Strategii de definire a termenilor între lexicografie și didactică*.

Articolele respective urmează să fie publicate.

13. Aprecieră și recunoașterea rezultatelor obținute în proiect (premiu, medalii, titluri, alte aprecieri).

14. Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute în proiect în mass-media

15. Teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în anul 2021 de membrii echipei proiectului

16. Materializarea rezultatelor obținute în proiect

Forme de materializare a rezultatelor cercetării în cadrul proiectului pot fi produse, utilaje și servicii noi, documente ale autorităților publice aprobate etc.

17. Informație suplimentară referitor la activitățile membrilor echipei în anul 2021

Cartaleanu Tatiana, Revista Didactica Pro, membru al colegiului de redacție

Cosovan Olga, Revista Didactica Pro, membru al colegiului de redacție

Zgardan-Crudu Aliona, Revistă de Științe Socioumane, redactor-șef adjunct

18. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect

The research activities envisaged by the project took place according to the established goals and activities. We analysed the current didactic approaches to the study of terminology in various educational systems. The most significant part of our research consisted of a page-by-page analysis of the currently used Moldovan school textbooks approved by the Ministry of Education, Research, and Culture (MERC). The problem that transpired was the fact that

the implementation of the new National Curriculum (2019) was not consistently followed by the development of new textbooks. At the moment there is no established coherent and efficient strategy for the teaching-learning-assessment of scientific terminology; the presentation of terminology in textbooks is left entirely to the authors' discretion. We found that:

At the gymnasium level, the teaching practice for various school subjects has defined a number of didactic models and strategies, depending on the peculiarities of the curricular area, teaching tradition, but especially the vision promoted by the relevant textbook authors.

- The assimilation of scientific terminology at gymnasium level is directed simultaneously towards three main goals:

– placing new terms in a complex system that allows and ensures the necessary conditions for the student's school progress;

– developing communication skills in the language of instruction – such skills as imply the listening and reading comprehension of a wide variety of texts, including scholarly works and factual literature;

– creating a functional lifelong learning platform, which will ensure the adult's ability to learn professional and similar terminology in the future.

A review of school examination programmes and certification tasks in re: terminological literacy established that a good knowledge of relevant terminology is crucial for successful task completion. We suggest that at the next revision of examination programmes the responsible bodies create a list of terms that need to be operational by the time of gymnasium graduation.

We have developed a number of patterns for working with scientific terminology at the gymnasium level for 4 out of 5 curricular areas (neither through its curriculum nor through other resources does the Counselling and Development curricular area envisage the learning of any specific terminology).

The members of the research team wrote 12 scholarly articles on the examined topic, 8 of which have been published, while 4 are in print. They presented 4 communications at national conferences with international participation. In order to disseminate their findings, the researchers moderated 2 sessions of the Paideia Educational Debate Club, followed by a film on Transdisciplinary Approaches to Terminological Vocabulary: <https://www.youtube.com/watch?v=I6xIVo-iIHc>. They also moderated 4 online seminars, informing Moldovan teachers about the new Romanian Language and Literature examination programme (approved by the MERC in 2021), and acted as national trainers in a number of similarly-themed projects.

As a result of the research the team wrote a book: O. Cosovan, T. Cartaleanu, A. Crudu-Zgardan, O. Boz. *Modele de lucru cu terminologia științifică la etapa gimnazială pe ariile curriculare* ("Patterns for Working with Scientific Terminology at the Gymnasium Stage, Divided by Curricular Area"). Chișinău, 2021. 150 p.

Cercetarea prevăzută de proiect a fost realizată în conformitate cu obiectivele și activitățile stabilite. Au fost analizate experiențele de abordare didactică a terminologiei în diferite sisteme educaționale. Partea cea mai semnificativă a cercetării s-a realizat prin analiza pagină cu pagină a manualelor existente azi în Republica Moldova, în uz, aprobate și recomandate de MECC. Problema care apare aici e că implementarea Curriculumului 2019 nu a fost urmată coerent de elaborarea unor manuale noi. Nu există, la moment, o strategie coerentă și eficientă

de predare-învățare-evaluare a termenilor științifici, iar prezentarea lor în manuale este totalmente la discreția autorilor. Au fost constatate următoarele:

Practica predării diferitelor discipline școlare, la etapa gimnazială, a conturat modele și strategii de lucru dependente de specificul ariei curriculare, de tradiția predării disciplinei, dar mai ales de concepția autorilor manualelor respective.

- Asimilarea terminologiei științifice în anii de studii gimnaziale este orientată concomitent spre 3 obiective:
 - încadrarea termenilor noi într-un sistem complex, care permite și asigură condițiile necesare pentru progresul școlar al elevului;
 - dezvoltarea competențelor de comunicare în limba de instruire, competențe care presupun înțelegerea la lectură și la auz a unui spectru larg de texte, inclusiv științifice și publicistice;
 - crearea unei platforme funcționale de învățare pe tot parcursul vieții, care va asigura asimilarea de către adult a termenilor din domeniul profesional și din alte domenii de interes.

Au fost cercetate programele de examen și probele de certificare în raport cu problema alfabetizării terminologice. S-a constatat că asimilarea termenilor este vitală pentru realizarea itemilor. Cu statut de recomandare, la revizuirea programelor de examen, ar fi corect să se sintetizeze o listă de termeni care trebuie să fie operaționali la etapa de absolvire a gimnaziului.

Au fost deduse modelele de lucru cu terminologia științifică la etapa gimnazială pentru 4 din cele 5 arii curriculare. Aria curriculară *consiliere și dezvoltare personală* nici prin curriculum, nici prin alte resurse nu urmărește introducerea în uzul elevilor a unei terminologii specifice. Au fost elaborate 12 articole științifice la tema proiectului, dintre care 8 sunt publicate și 4 sunt în proces de editare.

Membrii echipei de proiect au prezentat 4 comunicări la conferințe naționale cu participare internațională. În scopul diseminării, membrii echipei de proiect au moderat 2 ședințe ale Clubului de dezbateri educaționale Paideia, urmate un film la subiectul *Abordarea transdisciplinară a lexicului terminologic*, <https://www.youtube.com/watch?v=I6xIVo-iIHc>; au moderat 4 seminare on-line de informare a cadrelor didactice din Republică privind noua variantă a programei de examen la limba și literatura română (programă aprobată de MEC, 2021), au activat ca formatori naționali în câteva proiecte cu subiecte conexe:

A fost scrisă lucrarea ***Modele de lucru cu terminologia științifică la etapa gimnazială pe ariile curriculare*** (autori O. Cosovan, T. Cartaleanu, A. Crudu-Zgardan, O. Boz), 150 pagini, Chișinău, 2021.

19. Recomandări, propuneri

Propunerea de a realiza raportarea în a doua jumătate a lunii decembrie, pentru că publicațiile care apar în perioada până la încheierea anului calendaristic nu sunt perfect valabile nici în acest an, nici în anul următor (cu anul apariției 2021).

Conducătorul de proiect _____ / (Cosovan Olga)

Data: 15 noiembrie 2021

LȘ

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul de referință în cadrul proiectului din Programul de Stat
Alfabetizarea terminologică a elevilor de gimnaziu**

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

Categoria B:

1. COSOVAN, Olga. Definirea cuvintelor ca parte a competenței de comunicare. În: Didactica Pro, 2021, nr. 1, pp. 16-19. ISBN 1810-6455.
http://www.prodidactica.md/revista/Revista_125_Cuprins.pdf
2. COSOVAN, Olga. Învățarea autonomă a limbii și a limbajelor terminologice. În: Didactica Pro, 2021, nr. 3, p. 28-31. ISBN 1810-6455.
http://www.prodidactica.md/revista/Revista_127_Cuprins.pdf
3. COSOVAN, Olga. Strategii alternative de lucru cu terminologia. În: Didactica Pro, 2021, nr. 4-5, pp. 49-53. ISBN 1810-6455.
4. CARTALEANU, Tatiana. Întrebarea ca termen curricular. În: Didactica Pro, 2021, nr. 4-5 (128-129), pp.45-49. ISSN 1810-6455.
5. CARTALEANU, Tatiana. Libertate sau (auto)control asupra învățării? În: Didactica Pro, 2021, nr. 3 (127), pp. 23-27. ISSN 1810-6455.
http://www.prodidactica.md/revista/Revista_127_Cuprins.pdf
6. ZGARDAN-CRUDU, Aliona. Prezentarea terminologiei din domeniul fizicii în manualele școlare (clasele a VI-a – a IX-a). În: Revistă de Științe Socioumane, nr. 1 (47), 2021, pp. 5-10. ISSN 1857-0119.

În curs de apariție:

BOZ, Olga. Semiadverbele în limba română: relații semantice și formale. În: Revista de științe socioumane.

4.4. În alte reviste naționale

12. CARTALEANU, Tatiana. Activități și oportunități de învățare: o privire transdisciplinară. In: Clubul PAIDEIA altfel: provocări și soluții pentru învățarea online. V. Scurtu (coord.). Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2021, pp. 41-47. ISBN 978-9975-909-62-4. 37.091:004.9(082) C 57.
<http://prodidactica.md/wp-content/uploads/2021/11/PAIDEIA-Tipar-1.pdf>
13. COSOVAN, Olga. Alfabetizarea funcțională ca finalitate a studiilor gimnaziale. În: Clubul PAIDEIA altfel: provocări și soluții pentru învățarea online. V. Scurtu (coord.). Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2021, pp. 35-40. ISBN 978-9975-909-62-4. 37.091:004.9(082) C 57.
<http://prodidactica.md/wp-content/uploads/2021/11/PAIDEIA-Tipar-1.pdf>

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

În curs de apariție:

1. CARTALEANU, Tatiana. Asimilarea lexicului științific - o finalitate în termeni de conduită. Conferința Științifică Națională cu Participare Internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului”, 25-26 martie 2021.
2. BOZ, Olga. Asimilarea lexicului terminologic – premisă în dezvoltarea competenței lexicale. În: Conferința Științifică Națională cu Participare Internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului”, 25-26 martie 2021.
3. COSOVAN, Olga. Strategii de definire a termenilor între lexicografie și didactică. În: Conferința Științifică Națională cu Participare Internațională „Probleme ale științelor socioumanistice și ale modernizării învățământului”, 25-26 martie 2021.

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.3. Alte lucrări științifico-metodice și didactice

1. CARTALEANU, Tatiana, COSOVAN, Olga. Proiectul și portofoliul în dezvoltarea competenței de gândire critică. Chișinău: Centrul Educațional “Pro Didactica”, 2021. 116 p. ISBN 978-9975-3013-2-9.
http://prodidactica.md/wp-content/uploads/2021/03/Proiectul_portofoliul.pdf
2. GRAMA-TOMIȚĂ, Angela; CARTALEANU, Tatiana; CONDREA, Ion; GÎNGA, Tamara. Limba și literatura română. Clasa a XII-a: profil real. Teste sumative pentru bacalaureat. Chișinău: Cartier, 2021. 88 p. ISBN 978-9975-86-540-1.
3. GRAMA-TOMIȚĂ, Angela; CARTALEANU, Tatiana; CONDREA, Ion; GÎNGA, Tamara. Limba și literatura română. Clasa a XII-a: profil umanist. Teste sumative pentru bacalaureat. Chișinău: Cartier, 2021. 112 p. ISBN 978-9975-86-541-8

La finele anului, lucrările vor fi incluse în depozitul electronic instituțional.

Executarea devizului de cheltuieli, conform anexei nr.2.3 din contractul de finanțare
„Alfabetizarea terminologică a elevilor de gimnaziu”
Cifrul proiectului: 20.80009.1606.07

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Remunerarea muncii angajaților conform statelor	211180	203,1	0,0	203,1
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	212100	48,7	0,0	48,7
Total		251,8	0,0	251,8

Conducătorul organizației _____ / Barbăneagră Alexandra

Contabil șef _____ / Ojog Rodica

Conducătorul de proiect _____ / Cosovan Olga

Data: 10.11.2021

LS

Cifrul proiectului 20.80009.1606.07

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului)						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Cosovan Olga	1961	Doctor în filologie	1,0	4.01.2021	
2.	Cartaleanu Tatiana	1957	Doctor în filologie	0,75	4.01.2021	
3.	Zgardan-Crudu Aliona	1969	Doctor în filologie	0,25	4.01.2021	
4.	Boz Olga	1977	Doctor în filologie	0,25	4.01.2021	

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare	0
---	----------

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2020 Nu au fost operate					
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor la data raportării	0
--	----------

Rector _____ Barbăneagră Alexandra

Contabil șef _____ / Ojog Rodica

Conducătorul de proiect _____ / Cosovan Olga

Data: 15noiembrie 2021

LS